

Investigating the Effects of Electronic City Elements on Crime Prevention in Tehran Metropolis

Received: 2020/08/30

Accepted: 2021/02/17

Article type: Research Article

PP: 183-212

DOI:

10.22034/osra.2021.95097

yousef mohammadi
moghadam

Professor, Faculty of Command and Staff, Amin University of Law Enforcement, Tehran (Corresponding Author):
You_mohammad@yahoo.com

ghodrat goodarzi

Graduated from Amin University of Law Enforcement Sciences, Tehran

Ali Delavar

Professor of Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Abdolla Hendiani

Associate Professor, Amin University of Law Enforcement Sciences, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: One of the key issues that has a great impact on maintaining order and security in society; Crime prevention. Due to the issue of insecurity and the subsequent goal setting to increase the health of the present study has been done. Governments and organizations involved in the implementation of macro-policies strive to carry out all actions and activities in this area properly. With the growth of technology and the development of its achievements and the formation of electronic cities, this research has been done in order to explain the role of electronic cities in crime prevention in the Tehran metropolis.

Method: The research method of this research is applied in terms of purpose. In terms of descriptive-analytical nature, it has been done in the spatial territory of the police force and Tehran municipality. The statistical population of this study was 360 managers and commanders of NAJA and senior managers of the municipality, which was determined using Morgan table of a sample of 186 people in both law enforcement and urban areas. The data collection tool of this research was two researcher-made questionnaires and after collecting them, they were analyzed using one-sample t-test and regression.

Findings: The findings show that the pillars of e-city (e-government, e-organization, e-life and e-infrastructure) have a positive and significant impact on the dimensions of crime prevention management.

Conclusion: The results show: e-city leads to the effectiveness of disciplinary measures and actions aimed at protecting citizens against the risk of crime, raising public awareness and providing preventive counseling services, monitoring and care of public places and providing preventive counseling services, monitoring And care for public places and crime areas and increase the cost of crime.

Keywords: Electronic City, Crime Prevention, E-life, e-Government, Electronic Organizations, Electronic Infrastructure.

Citation (APA): mohammadi moghadam, Y., goodarzi, G., Delavar, A., Hendiani, A. (2021). the Effects of Electronic City Elements on Crime Prevention in Tehran. *Quarterly of Order & Security Guards*, 14(53), -. doi: 10.22034/osra.2021.95097

بررسی تأثیر ارکان شهر الکترونیک بر پیشگیری از جرم در کلان شهر تهران

چکیده

مقدمه: یکی از موضوعات کلیدی که تأثیر بسزایی در برقراری نظم و امنیت در جامعه دارد، پیشگیری از جرم است. پژوهش حاضر با توجه به مسئله ناامنی و در راستای افزایش سلامت جامعه صورت گرفته است. دولت‌ها و سازمان‌های مرتبط با اعمال سیاست‌های کلان تلاش دارند که کلیه اقدامات و فعالیت‌ها در این حوزه را به نحو مناسب انجام دهند. با رشد فناوری و توسعه دستاوردهای آن و شکل‌گیری شهرهای الکترونیک، این تحقیق به‌منظور تبیین نقش شهر الکترونیک در پیشگیری از جرم در کلان‌شهر تهران انجام شده است.

روش: روش تحقیق این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی است. از نظر ماهیت، توصیفی-تحلیلی بوده که در قلمرو مکانی نیروی انتظامی و شهرداری تهران انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق مدیران و فرماندهان ناجا و مدیران عالی شهرداری به تعداد ۳۶۰ نفر بوده که با استفاده از جدول مورگان نمونه ۱۸۶ نفری در دو حوزه انتظامی و شهری تعیین شده است. ابزار گردآوری داده‌های این تحقیق دو پرسشنامه محقق ساخته بوده و پس از جمع‌آوری آن‌ها، با استفاده از آزمون‌های آماری تی تک نمونه‌ای و رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که ارکان شهر الکترونیک (دولت الکترونیک، سازمان الکترونیک، زندگی الکترونیک و زیرساخت الکترونیک) بر ابعاد مدیریت پیشگیری از جرم تأثیر مثبت و معناداری دارند.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شهر الکترونیک منجر به اثربخشی تدابیر و اقدام‌های انتظامی باهدف حمایت از شهروندان در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: شهر الکترونیک، پیشگیری از جرم، زندگی الکترونیک، سازمان الکترونیک.

دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۹

پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۲۹

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۲۱۲-۱۸۳

شناسه دیجیتال (doi):

10.22034/osra.2021.95097

یوسف محمدی مقدم

استاد دانشکده فرماندهی و ستاد

دانشگاه علوم انتظامی امین،

تهران (نویسنده مسئول):

You mohammad@yahoo.com

[com](http://www.youmohammad@yahoo.com)

قدرت گودرزی

دانش آموخته دکتری مدیریت

انتظامی پیشگیری از جرم

دانشگاه علوم انتظامی امین،

تهران

علی دلاور

استاد دانشگاه علامه طباطبایی.

تهران. ایران.

عبداله هندیانی

دانشیار دانشگاه علوم انتظامی

امین. تهران. ایران.

www.SID.ir

استناد (APA): محمدی مقدم، یوسف، گودرزی، قدرت، دلاور، علی، هندیانی، عبدالله.

(۱۴۰۰). تأثیر ارکان شهر الکترونیک بر پیشگیری از جرم در کلان شهر تهران. پژوهشنامه

نظم و امنیت انتظامی، ۱۴(۵۳)، - . doi: 10.22034/osra.2021.95097

مقدمه

از دهه ۱۹۶۰ به بعد، تنوع، تعدد، پیوستگی و سازمان‌یافتگی جرائم ارتكابی توسط مجرمان حرفه‌ای و سابقه‌دار و تغییرات، وارد فضای اطلاعاتی و الکترونیکی شده است (داوودی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۵). از طرفی، توسعه فناوری‌های نوین در جوامع کنونی سبب گسترش در تمامی ابعاد زندگی بشر و فراهم آوردن محیطی در راستای اجرای عملیات مجرمانه شده است (داوودی، ۱۳۹۸: ۵۴). در ایران فرهنگ شهرهای الکترونیکی و اینترنتی به سرعت گسترش یافته است. شاید در سال ۱۳۷۹ که برای اولین بار بحث شهرهای الکترونیکی مطرح و متعاقب آن، همایش جهانی شهرهای الکترونیکی و اینترنتی با حضور بیش از ۱۵۰۰ نفر از مسئولین و متخصصین ارشد کشور در حوزه‌های مختلف برگزار شد، این به‌دوراز تصور بود که فقط ۵ سال بعد باید راهکار برون‌رفت از چالش‌های شهر بزرگی مانند تهران را در ایجاد شهر الکترونیک جستجو کرد. باید در هزاره سوم و شروع قرن ۲۱ تسلیم پدیده‌های حاصل تغییرات فناوری‌های جدید بوده و شهر الکترونیک را به‌عنوان یک نیاز و ضرورت هزاره سوم در راستای کنترل هرچه بیشتر و ایجاد امنیت پذیرفت؛ بنابراین شهر الکترونیک یک اختراع و یا یک پیشنهاد نوآورانه نیست، بلکه واقعیتی است که بر اساس نیاز جای خود را باز می‌کند و اگر امروز چشم خود را بر نیاز ببندیم، فردا باید با پرداخت هزینه بیشتر قدم در اجرای آن بگذاریم. با توجه به آنچه بیان شده، لازم است اثر شهر الکترونیک طبیعتاً بر جرائم الکترونیکی بررسی شود.

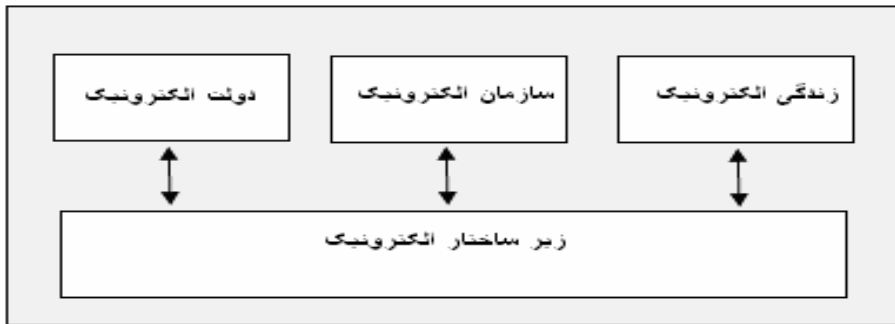
ضرورت این تحقیق زمانی بیشتر احساس می‌شود که بدانیم توسل بر اقدامات واکنشی، همچون مجازات، همواره از اولویتی و صف‌ناپذیر برخوردار بوده است؛ حال آنکه اقدامات پس از وقوع عمل مجرمانه علاوه بر هزینه‌های مادی و حیثیتی، هم برای جامعه و هم برای بزه‌دیده و بزه‌کار، موجب ایجاد فضایی ناآرام و تشویش ذهنی میان بزه‌دیدگان احتمالی خواهد شد؛ بنابراین گام برداشتن یک یا چند قدم قبل از ارتكاب جرم در همان مراحل آغازین شکل‌گیری، با اقدامات کنشی و پیشینی به شکل پیشگیری از جرم می‌تواند مفید باشد. از طرفی شبکه‌های اجتماعی در دنیای کنونی محل مشترک گذاری علائق و فعالیت بسیاری از افراد شده است (سیفی و آیتی،

۱۳۹۸: ۱۱۲). لذا آشنایی با دنیای مجازی و ارتقا دانش الکترونیک مردم و فراگیر شدن مفهوم شهر الکترونیک به لحاظ عملیاتی در جامعه امری ضروری است. با توجه به مطالب گفته شده، ضرورت پژوهش در زمینه تبیین نقش شهر الکترونیک بر پیشگیری از جرم در کلان‌شهر تهران روشن می‌شود. به طور کلی، مسئله اصلی پژوهش رخداد جرائم در سطح شهر تهران است. در این پژوهش برآنیم تا با تأکید بر مفهوم شهر الکترونیک و کاهش عوامل جرم‌زا بررسی کنیم که آیا استقرار شهر الکترونیک می‌تواند امکان وقوع جرم را کاهش داده یا به عبارتی، منجر به پیشگیری از جرم شود؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبانی نظری پژوهش

شهر الکترونیک: شهر الکترونیکی یکی از خاستگاه‌های مدیران شهری و شهروندان در عرضه کردن و مورد استفاده قرار دادن خدمات شهری است. در شهر الکترونیکی، اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس‌های دولتی و سازمان‌های بخش خصوصی به صورت برخط شبانه‌روزی، در هفت روز هفته با کیفیت و ضریب ایمنی بالا با استفاده از ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن انجام می‌شود. به عبارت دیگر، در شهر الکترونیکی تمام خدمات مورد نیاز ساکنان از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی تأمین شود (زین‌الدینی، ۱۳۸۹: ۹۸). شهر الکترونیک عبارت است از امکان دسترسی الکترونیک و مجازی شهروندان به ادارات، اماکن درون شهر و دسترسی به اطلاعات مختلف مورد نیاز و برخورداری از خدمات و تسهیلات شهری و خدماتی به شیوه‌ای باثبات، قابل اطمینان، امن و محرمانه و درعین حال، با کاهش هزینه و صرف زمان کم و کیفیت بالا باشد (جلالی، ۱۳۸۲: ۱۳۸). شهر الکترونیک دارای ۴ رکن اساسی دولت الکترونیک، سازمان الکترونیک، زندگی الکترونیک و زیرساخت الکترونیک تشکیل شده است که تعامل آگاهانه آن‌ها امکان زندگی در محیطی دانش‌محور را پدید می‌آورد. عدم وجود هرکدام از این عوامل، شهر الکترونیک را با مشکلات عمده‌ای روبه‌رو می‌سازد (پوراحمد، ۱۳۸۹: ۴۲). الگوی شهر الکترونیک در شکل شماره (۱) نشان داده می‌شود:

شکل ۱: ارکان شهر الکترونیک، ارائه شده در همایش شهر الکترونیکی (پوراحمد، ۱۳۸۹: ۴۲)

دولت الکترونیک:

دولت الکترونیک تکنولوژی قدرتمند نوینی است که مسائل جدیدی را در جوامع مدنی دموکراتیک مورد توجه قرار می دهد (هووارد،^۱ ۲۰۰۱). دولت الکترونیک، تکیه بر اینترنت و دیگر فناوری های نوظهور دارد تا اطلاعات و خدمات را به سادگی، سرعت، به شیوه ای کارا و با هزینه کم دریافت و توزیع کند (املی،^۲ ۲۰۰۳).

زیرساخت الکترونیک:

زیرساخت الکترونیک عبارت است از تجهیزات، سیستم ها و خدمات پایه مورد نیاز برای شهر الکترونیک که مستقیماً مورد استفاده قرار نمی گیرند، اما به عنوان بستر عملیاتی سازی شهر الکترونیک ضروری هستند و بدون آن ها نمی توان به موفقیت دست یافت. زیرساخت شامل جنبه حقوقی و قوانین و مقررات مورد نیاز در سطوح مختلف، نیروی انسانی متخصص در رشته های مرتبط، فرهنگ و شرایط اجتماعی مناسب و تجهیزات سخت افزاری و برنامه های نرم افزاری است. (عطایی فر و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵).

زندگی الکترونیک: زندگی الکترونیک شامل زندگی روزمره مردم در اجتماع می شود که دربرگیرنده آموزش در کلیه سطوح و برای همه است. همچنین، انواع تفریحات و پر کردن اوقات فراغت همچون بازدید از موزه ها و فضاهای تفریحی مجازی را شامل شده و

۱- howard

۲- Ameli

انواع تراکنش‌های مالی از قبیل پرداخت قبوض و نقل و انتقالات وجوه بانکی در آن به‌صورت الکترونیکی انجام می‌گیرد (عطایی‌فر و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵)

سازمان الکترونیک: دربرگیرنده کلیه کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)^۱ در امور تجاری و سازمان‌ها است. هرگونه استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای تسهیل امور تجاری و افزایش بهره‌وری و سود در تجارت و شرکت‌ها در این مؤلفه دیده می‌شود. به‌عنوان مثال، می‌توان از سیستم‌های برنامه‌ریزی منابع سازمان (ERP)^۲ که نقش بسیار اساسی در اداره سازمان‌های بزرگ ایفا می‌کنند و یا سیستم روابط مشتریان (CRM)^۳ که بدون آن، مدیریت نیازهای مشتریان و برآورده ساختن آن کاری بسیار مشکل یا غیرممکن خواهد بود، نام برد. سازمان‌های مجازی که اخیراً مورد توجه قرار گرفته‌اند و با استفاده از مفهوم کار از راه دور به حیات خود ادامه می‌دهند نیز در این دسته جای می‌گیرند (عطایی‌فر و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۷).

پیشگیری از جرم: مجموعه تدابیر و اقدامات کنشی و واکنشی پلیس که با حمایت از افراد در معرض خطر، افزایش آگاهی‌های عمومی، نظارت بر اماکن عمومی، افزایش هزینه‌های جرم و مداخله پس از وقوع جرم درصدد پیشگیری از ارتکاب مجدد همان جرم پیشگیری انتظامی نامیده می‌شود (گل‌محمدی‌خامنه، ۱۳۹۳: ۹۵). پیشگیری انتظامی از جرائم عبارت است از تدابیر و اقدام‌های انتظامی باهدف حمایت از شهروندان در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم (امین‌صارمی، ۱۳۹۲: ۵۴). پیشگیری از جرم در وهله اول، از وقوع اولین جرم و در وهله دوم، از تکرار جرم توسط مجرمین سابقه‌دار جلوگیری می‌کند (وروایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۸).

اقسام پیشگیری از جرم: شامل پیشگیری کیفری، اجتماعی و وضعی است.

۱- Information and Communication Technologies

۲- Enterprise Resource Planing

۳- Customer Relationship Management

پیشگیری کیفری: مجموعه تدابیر و اقداماتی است که هدف آن کاهش بزه و جرم، ترس و ارعاب در مجرمان برای عدم تکرار جرم‌های بعدی، جلوگیری از مجرم شدن مجرمان بالقوه، تأدیب افراد جامعه است. پیشگیری کیفری شامل بازدارندگی عام و بازدارندگی خاص است بازدارندگی عام مخاطب آن همه افراد جامعه هستند و آن‌هایی که تاکنون مرتکب جرم نشده‌اند. بازدارندگی خاص مجرم‌محور است؛ یعنی به منظور پیشگیری از تکرار آن عمل توسط آن مجرم است. پیشگیری انتظامی در زیرمجموعه پیشگیری کیفری به معنای سرعت و دقت در فرآیند تعقیب و دستگیری که خود یکی از عوامل بازدارنده نسبت به ارتکاب بزه است، می‌باشد (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۲). پیشگیری انتظامی با مدنظر قرار دادن مجرمان و بزه‌دیدگان و یا موقعیت‌های ارتکاب جرم، از تکرار جرم و بزه جلوگیری می‌کند (ورویایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۸).

پیشگیری انتظامی از جرائم عبارت است از تدابیر و اقدام‌های انتظامی باهدف حمایت از شهروندان در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های ارتکاب جرم (امین‌صارمی، ۱۳۹۲: ۵۴).

پیشگیری اجتماعی: پیشگیری اجتماعی از جرم، وابستگی ژرفی بر تحقیقات و مطالعات جامعه‌شناختی، روان‌شناختی و جرم‌شناسی جدید دارد و هدف آن کشف علل، تغییر رفتار و نگرش انسان‌ها در برابر شکل‌گیری جرم، چگونگی وقوع آن، مقابله و مصونیت‌سازی افراد است. پیشگیری اجتماعی کاهش انگیزه ارتکاب جرم تعریف می‌شود که این نوع از پیشگیری برخی مواقع پیشگیری از مجرمیت یا پیشگیری اجتماعی از جرم نامیده می‌شود (شافتو،^۱ ۲۰۰۲). درواقع، پیشگیری اجتماعی از بزه‌کاری شامل مجموعه اقدامات پیشگیرانه است که به دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی هستند که در تکوین جرم مؤثر بوده‌اند. پیشگیری اجتماعی به‌طور مستقیم در مقام جلوگیری از تبدیل شدن بزه‌کاران بالقوه به بزه‌کاران بالفعل برمی‌آید و تأکید آن بر محیط اجتماعی و انگیزه‌های مجرمین و نیز بر فرآیندهای اجتماعی بلندمدت یا کوتاه‌مدت است (معظمی، ۱۳۸۶: ۱۴).

۱- Shaftoe

پیشگیری وضعی: پیشگیری وضعی از طریق مدیریت یا مداخله در محیط بلاواسطه جرم به شیوه‌ای پایدار و سیستماتیک با در نظر گرفتن وضعیت ماقبل بزه‌کاری، درصدد تغییر وضعیت مشرف بر جرم و تبدیل معادله جرم به ضرر مجرم است تا از این طریق منجر به کاهش فرصت‌های جرم با افزایش خطرات جرم که همواره مدنظر تعداد بسیاری از مجرمان بوده است، شود. نجفی ابرندآبادی پیشگیری وضعی از جرم را علت‌شناسی جرم در خارج از شخصیت مجرم می‌داند و معتقد است که پیشگیری وضعی عبارت از اقدامات غیرکیفری است که معادله جرم را به هم می‌زند و هزینه انجام بزه را بالا می‌برد، به‌نحوی که بزهکار بالقوه از ارتکاب جرم صرف‌نظر کند. به‌بیان‌دیگر، در پیشگیری وضعی هدف این است که به دنبال شناخت این واقعیت باشیم که خارج از بزهکاران و محیط‌های مجرمانه، چه موقعیت‌ها و وضعیت‌هایی در ذهن آنان وسوسه ارتکاب جرم را به وجود می‌آورد تا با شناسایی آن‌ها به پیشگیری از وقوع جرم بپردازیم (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۷۹). پژوهش‌ها حاکی از آن است که شبکه‌های خیابان‌های محلی نیز عامل بسیار مهمی در شکل دادن به الگوهای جرم است (وطن‌خواه و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۹).

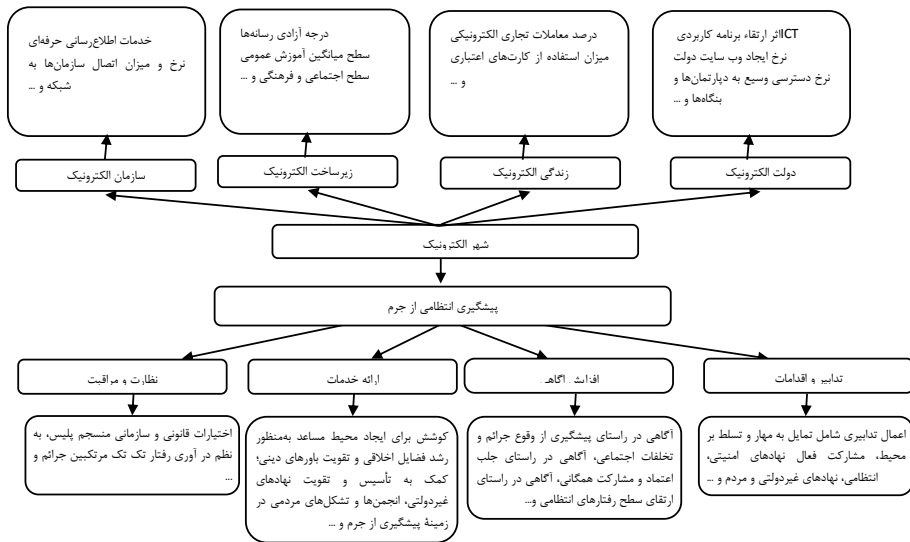
علیرغم تحقیقات گسترده داخلی و خارجی در حوزه پیشگیری از جرم، تحقیقی مشابه با تحقیق حاضر انجام نگرفته است. این تحقیق ضمن پوشش خلأهای تحقیقات پیشین به تبیین نقش شهر الکترونیک بر پیشگیری از جرائم در کلان‌شهر تهران می‌پردازد. به عبارتی، علاوه بر تبیین نقش شهر الکترونیک به شناسایی و پیشگیری انتظامی از جرم در شهر تهران می‌پردازد.

الگوی مفهومی پژوهش

با توجه به اینکه متغیر مستقل پژوهش حاضر، شهر الکترونیک می‌باشد، ابعاد شهر الکترونیک بر اساس پژوهش‌های چن^۱ (۲۰۰۲)، پوراحمد و همکاران (۱۳۸۹)، املی (۲۰۰۳) و هاروارد (۲۰۰۱)، بعد سازمان الکترونیک نوروزی (۱۳۸۸) و جلالی (۱۳۸۲)، بعد زندگی الکترونیک عطایی‌فرد و همکاران (۱۳۹۳) و نوروزی (۱۳۸۸)، بعد زیرساخت الکترونیک عطایی‌فرد و همکاران (۱۳۹۳)، زین‌الدین (۱۳۸۹) و پوراحمد و همکاران

^۱- chen

(۱۳۸۹) انتخاب شد. همچنین، ابعاد پیشگیری از جرم بر اساس نظریات نجفی ابرندآبادی و همکاران (۱۳۹۰) و محمد نسل (۱۳۸۷) استفاده شده است. با بهره‌گیری از ادبیات و پیشینه پژوهش، مدل مفهومی تحقیق در شکل شماره (۲) بیان شده است.

شکل ۲: الگوی مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

این تحقیق در دسته پژوهش‌های کاربردی تعریف می‌شود و از نظر چگونگی به دست آوردن داده‌های علمی در زمره تحقیقات توصیفی-پیمایشی قرار می‌گیرد. ابزار سنجش تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته بوده است. جامعه آماری اول این تحقیق عبارت است از مدیران ارشد و میانی شهرداری شهر تهران که در حوزه الکترونیک دارای تجربه نظری و عملی‌اند که به صورت غیر احتمالی و هدفمند انتخاب شده‌اند. منظور، افراد با سابقه حوزه شهرداری و متخصصانی است که علاوه بر دانش نظری این حوزه در سمت‌های مدیریتی الکترونیکی دارای تجربیات بوده (حداقل ۱۰ سال سابقه خدمت) و در عالی‌ترین سطوح با مسائل شهری آشنا بوده‌اند. جامعه دوم این تحقیق عبارت است از فرماندهان و مدیران ارشد نیروی انتظامی در حوزه پیشگیری از جرم که در عین حال با

مسائل و پیاده‌سازی فرهنگ شهر الکترونیک و وسایل و امکانات لازم دارای تجربیاتی (حداقل ۱۰ سال سابقه خدمت) بوده‌اند. جامعه آماری کل این پژوهش ۳۶۰ نفر بوده است که بر اساس فرمول مرگان نمونه‌گیری صورت گرفته شده است. در این پژوهش از جامعه اول، ۱۱۲ نفر از کارشناسان، مدیران ارشد و میانی شهرداری تهران به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. همچنین، در جامع دوم ۷۴ نفر از فرماندهان و مدیران ارشد و میانی ناجا به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. جامعه مورد مطالعه تهران و به‌طور خاص، شهرداری تهران، در دهه هفتاد فعالیت‌هایی را آغاز کرده و به الکترونیکی کردن خدمات داخلی خود به‌عنوان نقطه شروعی برای شهر الکترونیک پرداختند. در حال حاضر، شهر تهران دارای ۱۴۰۰ کیلومتر فیبر نوری اختصاصی بوده و بیش از ۵۰۰۰ نقطه استقرار شبکه شهرداری تهران فعال است. با عنایت به گستردگی و ظرفیت بالای این شبکه، کلیه امور مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات قابلیت پیاده‌سازی بر روی این بستر را داشته و در حال حاضر، سامانه‌های موردنیاز و تخصصی، صوت و تصویر بر روی این شبکه تبادل می‌شوند. لذا جامعه مورد مطالعه این پژوهش، شهر تهران است.

مفاهیم عملیاتی: در راستای اندازه‌گیری متغیرهای پیشگیری از جرم، ۴ بعد اصلی سازنده پیشگیری از جرم شامل تدابیر و اقدامات (۱۱ گویه)، ارائه خدمات (۴ گویه)، نظارت و مراقبت (۱۱ گویه) و افزایش آگاهی (۲۱ گویه) تشکیل شده است. با تهیه پرسشنامه‌ای محقق ساخته، ۴ متغیر اصلی اندازه‌گیری شده و سپس، نتایج به پیشگیری از جرم تعمیم داده می‌شود. همچنین، در راستای اندازه‌گیری متغیر شهر الکترونیک، ۴ بعد تشکیل دهند آن، دولت الکترونیک (۱۴ گویه)، زندگی الکترونیک (۱۳ گویه)، زیرساخت الکترونیک (۱۸ گویه) و سازمان الکترونیک (۲۲ گویه) شناسایی شده و با تهیه پرسشنامه‌ای محقق ساخت وضعیت شهر الکترونیک تعیین می‌شود.

یافته‌های پژوهش

به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های آماری پژوهش حاضر، ابتدا اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌ها استخراج و در جدول اطلاعات کلی تنظیم شد؛ سپس، کلیه داده‌ها با استفاده از کامپیوتر و از طریق نرم‌افزار SPSS، در بخش استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

بر این اساس، جدول شماره (۱) بیانگر وضعیت شهر الکترونیک در کلان شهر تهران است. آماره T و سطح معناداری بیانگر پذیرش تأثیرگذار بودن آنها است.

جدول ۱: آزمون تی تک نمونه

95٪ فاصله		تفاوت میانگین	سطح معناداری	T	خطای استاندارد برآورد میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	
اطمینان تفاوت	حد پایین حد بالا							
۱/۶۳۸۶	۰/۹۱۳۶	۱/۲۷۶۱	۰/۰۰	۶/۹۷۵	۰/۱۸۲۹۵	۱/۹۳۶۱۵	۶/۲۷۶۱	اجزای زندگی الکترونیک
۱/۰۵۸۵	۰/۲۴۹۳	۰/۶۵۳۹۱	۰/۰۰۲	۳/۲۰۲	۰/۲۰۴۱۹	۲/۱۶۰۹۹	۵/۶۵۳۹	اجزای سازمان الکترونیک
۱/۱۹۷۲	۰/۳۸۹۵	۰/۷۹۳۳۷	۰/۰۰	۳/۸۹۳	۰/۲۰۳۸	۲/۱۵۶۷۸	۵/۷۹۳۴	اجزای دولت الکترونیک
۱/۱۸۸۸	۰/۴۰۹۴	۰/۷۹۹۱۱	۰/۰۰	۴/۰۶۴	۰/۱۹۶۶۴	۲/۰۸۱۰۹	۵/۷۹۹۱	اجزای زیرساختار

بر اساس نتایج جدول بالا، بر مبنای آزمون تی تک نمونه مشخص است که اجزای زندگی الکترونیک با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=۶/۹۷$ و $p<۰/۰۱$). همچنین، اجزای سازمان الکترونیک با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=۳/۲۰$ و $p<۰/۰۱$). این شاخص نمایانگر این است که اجزای دولت الکترونیک با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=۳/۸۹$ و $p<۰/۰۱$) و اجزای زیرساختار با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=۴/۰۶$ و $p<۰/۰۱$).

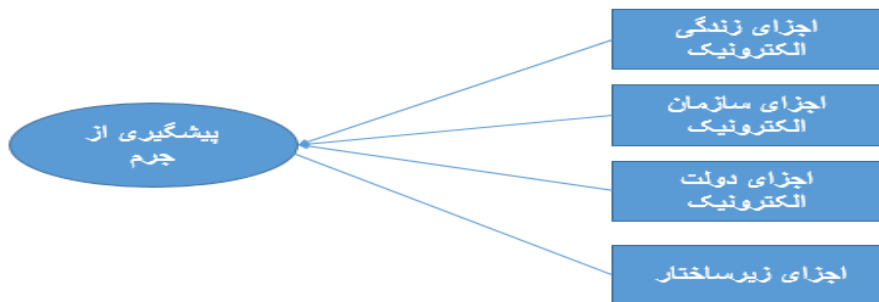
همچنین، جدول شماره (۲) بیانگر وضعیت پیشگیری انتظامی از جرم کلان شهر تهران است. آماره T و سطح معناداری بیانگر پذیرش تأثیرگذار بودن آنها است.

جدول ۲: آزمون تی تک نمونه

میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد بر آورد میانگین	T	سطح معناداری	تفاوت میانگین	حد پایین	حد بالا
۴/۷۴۶۵	۰/۸۱۷۰۸	۰/۰۷۷۲۱	۹/۶۷۱	۰/۰۰۰	۰/۷۴۶۶۵	۰/۵۹۳۷	۰/۸۹۹۶
۵/۹۲۱۴	۰/۸۷۴۷۹	۰/۰۸۳۰۳	۱۱/۰۹۷	۰/۰۰۰	۰/۹۲۱۳۸	۰/۷۵۶۸	۱/۰۸۵۹
۵/۹۰۹۹	۱/۰۰۲۱۵	۰/۰۹۵۱۲	۹/۵۶۶	۰/۰۰۰	۰/۹۰۹۹۱	۰/۷۲۱۴	۱/۰۹۸۴
۵/۵۴۰۹	۱/۰۰۹۲۵	۰/۰۹۶۲۳	۵/۶۲۱	۰/۰۰۰	۰/۵۴۰۹۱	۲/۳۵۰	۰/۷۳۱۶

بر اساس نتایج جدول بالا، بر مبنای آزمون تی تک نمونه مشخص است که تدابیر و اقدامات با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=9/67$ و $p<0/01$). همچنین، افزایش آگاهی با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=11/09$ و $p<0/01$). در باب ارائه خدمات، نتایج نشان می‌دهد که بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=9/56$ و $p<0/01$) و نظارت و مراقبت با بیش از ۹۹٪ اطمینان بالاتر از میزان متوسط جامعه قرار دارد ($t=5/62$ و $p<0/01$).

در راستای تعیین نقش شهر الکترونیک بر پیشگیری انتظامی از جرم به روش رگرسیون محاسبات صورت گرفته که جدول شماره (۳) نشانگر نتایج است.

نمودار ۱: نقش شهر الکترونیک بر پیشگیری انتظامی از جرم

جدول ۳: تجزیه و تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۷۶/۹۰۹	۱	۷۶/۹۰۹	۱۹/۷۸۴	۰/۰۰۰ ^b
۱ باقی مانده	۳۰۷/۱۰۵	۷۹	۳/۸۸۷		
کل	۳۸۴/۰۱۴	۸۰			

پیش بین ها: مقدار ثابت، اجزای سازمان الکترونیک
ملاک: پیشگیری از جرم

نتایج جدول تجزیه و تحلیل واریانس در بالا نشان می دهد که از بین چهار متغیر (که در مرحله همبستگی، رابطه معناداری با متغیر ملاک داشتند) که وارد مدل شدند یک مدل توانست به صورت معناداری پیشگیری از جرم را پیش بینی کند. اجزای سازمان الکترونیک وارد مدل شده و این مدل از نظر آماری معنادار به دست آمده است ($F=19.784, P<0.01$). در ادامه، به بررسی ضرایب رگرسیون بر متغیر ملاک و پس از آن به بررسی اثر پیش بینی کنندگی می پردازیم.

جدول ۴: جدول ضرایب

همبستگی ها	سطح معناداری	T	ضرایب		Model
			ضرایب استاندارد	غیر استاندارد	
Part	Partial	Zero-order	Beta	Std. Error	B
	۰/۰۰۰	۳۰/۴۷۱	۰/۶۸۱	۲۰/۷۵۵	(Constant)
۱	۰/۴۴۸	۰/۴۴۸	۰/۴۴۸	۰/۰۰۷	۰/۰۳۲

اجزای سازمان الکترونیک

بر اساس نتایج جدول بالا، مشخص است که میزان ضریب غیر استاندارد برای اجزای سازمان الکترونیک برابر با ۰/۰۳۲ است؛ بر این اساس، اگر متغیر اجزای سازمان الکترونیک را a در نظر بگیریم، معادله زیر را می توان برای پیش بینی پیشگیری از جرم تدوین کرد.

جدول ۵: خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	R مجذور تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۴۴۸ ^a	۰/۲۰۰	۰/۱۹۰	۱/۹۷۱۶۵

همچنین، بر اساس نتایج مشخص است که مدل طراحی شده توانسته است که در حدود ۲۰٪ از تغییرات پیشگیری از جرم را پیش‌بینی کند.

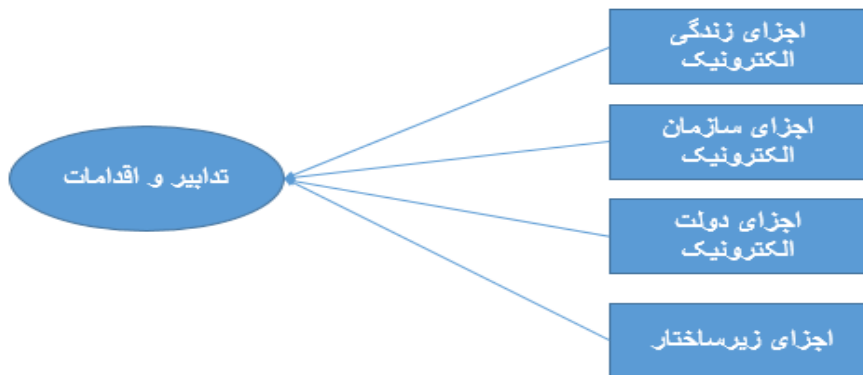
در راستای تأثیر اعضای شهر الکترونیک بر روی تک‌تک عوامل مؤثر در پیشگیری از جرم، رگرسیون صورت گرفته است که در ادامه، به صورت مجزا، نتایج آورده شده است.

در ادامه، جهت بررسی اثر پیش‌بینی‌کننده‌های شهر الکترونیک بر پیشگیری انتظامی از جرم از رگرسیون چندگانه استفاده شده است که پیش از اجرای تحلیل به بررسی مفروضات آن پرداخته می‌شود و رعایت آن‌ها بررسی می‌شود.

جدول ۶: آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی توزیع باقی‌مانده‌ها

متغیرهای پیش‌بین	تدابیر و اقدامات	افزایش آگاهی	ارائه خدمات	نظارت و مراقبت	پیشگیری از جرم
کلموگروف اسمیرنوف Z	۱/۱۳۳	۰/۶۱۶	۱/۱۶۲	۰/۴۱۸	۰/۷۳۴
سطح معنی داری	۰/۱۵۴	۰/۸۴۳	۰/۱۳۴	۰/۹۹۵	۰/۶۵۴

بر اساس نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف در جدول بالا، مشخص است که توزیع باقی‌مانده‌ها از توزیع نرمال تبعیت می‌کند ($p > 0.05$).

نمودار ۲: شهر الکترونیک بر پیشگیری انتظامی

جدول ۷: تجزیه و تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۸/۰۵۲	۱	۸/۰۵۲	۱۵/۵۹۶	۰/۰۰۰ ^b
۱ باقی مانده	۴۱/۸۱۹	۸۱	۰/۵۱۶		
کل	۴۹/۸۷۱	۸۲			

پیش بین ها: مقدار ثابت، اجزای سازمان الکترونیک
ملاک: تدابیر و اقدامات

نتایج جدول تجزیه و تحلیل واریانس در بالا، نشان می دهد که از بین چهار متغیر (که در مرحله همبستگی، رابطه معناداری با متغیر ملاک داشتند) که وارد مدل شدند یک مدل توانست به صورت معناداری تدابیر و اقدامات را پیش بینی کند. اجزای سازمان الکترونیک وارد مدل شده و این مدل از نظر آماری معنادار به دست آمده است ($F=15.59, P<0.01$). در ادامه، به بررسی ضرایب رگرسیون بر متغیر ملاک و پس از آن به بررسی اثر پیش بینی کنندگی می پردازیم.

جدول ۸: جدول ضرایب

مدل	ضرایب غیر استاندارد		T	سطح معناداری	همبستگی ها	
	استاندارد	Beta			Part	Partial
(Constant)	۴/۹۴۵	۰/۲۲۹	۲۱/۶۰۹	۰/۰۰۰	Zero-order	
۱ اجزای سازمان الکترونیک	۰/۰۲۲	۰/۰۰۵	۳/۹۴۹	۰/۰۰۰	۰/۴۰۲	۰/۴۰۲

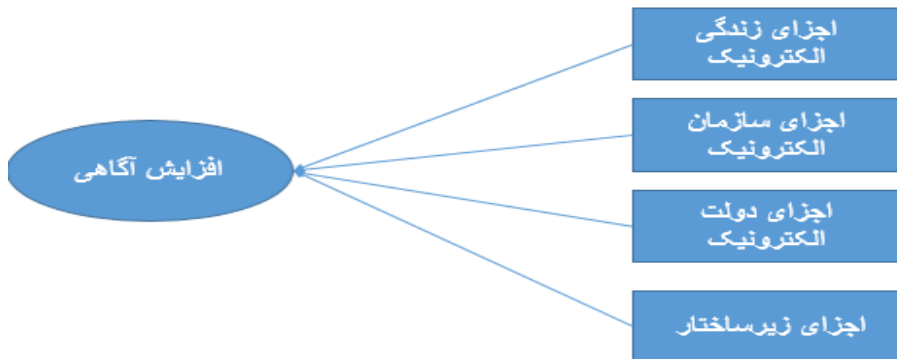
بر اساس نتایج جدول بالا، مشخص است که میزان ضریب غیر استاندارد برای اجزای سازمان الکترونیک برابر با ۰/۰۲۲ است؛ بر این اساس، اگر متغیر اجزای سازمان الکترونیک را a در نظر بگیریم، معادله زیر را می توان برای پیش بینی تدابیر و اقدامات تدوین کرد.

$$\hat{y} = 4.945 + 0.022a$$

جدول ۹: خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	مجذور R تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۴۰۳ ^a	۰/۱۶۱	۰/۱۵۱	۰/۱۰۰

همچنین، بر اساس نتایج مشخص است که مدل طراحی شده توانسته است که در حدود ۱۵٪ از تغییرات تدابیر و اقدامات را پیش بینی کند.

نمودار ۳: افزایش آگاهی بر پیشگیری انتظامی

جدول ۱۰: تجزیه و تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۴/۰۷۴	۱	۴/۰۷۴	۶/۸۱۹	۰/۰۱۱ ^b
۱ باقی‌مانده	۴۸/۳۹۳	۸۱	۰/۵۹۷		
کل	۵۲/۴۶۷	۸۲			

ملاک: افزایش آگاهی

پیش‌بینی‌ها: مقدار ثابت، اجزای سازمان الکترونیک

نتایج جدول تجزیه و تحلیل واریانس در بالا، نشان می‌دهد که از بین چهار متغیر (که در مرحله همبستگی، رابطه معناداری با متغیر ملاک داشتند) که وارد مدل شدند، یک مدل توانست که به صورت معناداری تدابیر و اقدامات را پیش‌بینی کند. اجزای سازمان الکترونیک وارد مدل شد که این مدل از نظر آماری معنادار بوده است ($F=6.81, P<0.05$). در ادامه، به بررسی ضرایب رگرسیون بر متغیر ملاک و پس از آن به بررسی اثر پیش‌بینی‌کنندگی می‌پردازیم.

جدول ۱۱: جدول ضرایب

همبستگی‌ها		سطح معناداری	T	ضرایب غیر استاندارد		Model
Part	Partial			Beta	Std. Error	
	Zero-order	۰/۰۰	۲۱/۸۹۲	۰/۲۴۶	۵/۳۹	(Constant)
۰/۲۷۹	۰/۲۷۹	۰/۰۱۱	۲/۶۱۱	۰/۲۷۹	۰/۰۰۶	۰/۰۱۵

۱ اجزای سازمان الکترونیک

بر اساس نتایج جدول بالا، مشخص است که میزان ضریب غیر استاندارد برای اجزای سازمان الکترونیک برابر با ۰/۰۱۵ است؛ بر این اساس، اگر متغیر اجزای سازمان الکترونیک را a در نظر بگیریم، معادله زیر را می‌توان برای پیش‌بینی تدابیر و اقدامات تدوین کرد.

$$\hat{y} = 5.39 + 0.015a$$

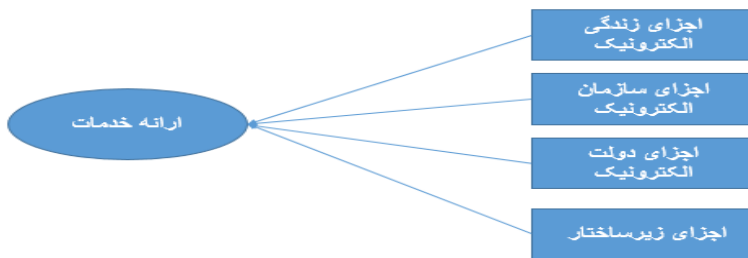
جدول ۱۲: خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	R تعدیل‌شده خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۲۷۹ ^a	۰/۰۷۸	۰/۷۷۲۹۵

ملاک: افزایش آگاهی

پیش‌بین‌ها: مقدار ثابت، اجزای سازمان الکترونیک

همچنین بر اساس نتایج مشخص است که مدل طراحی شده توانسته است که در حدود ۷٪ از تغییرات افزایش آگاهی را پیش‌بینی کند.

نمودار ۴: اجزای زندگی الکترونیک بر پیشگیری نظامی

جدول ۱۳: تجزیه و تحلیل واریانس

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۷/۴۴۲	۱	۷/۴۴۲	۹/۱۱۰	۰/۰۰۳ ^b
۱ باقی‌مانده	۶۶/۱۷۱	۸۱	۰/۸۱۷		
کل	۷۳/۶۱۳	۸۲			

پیش بین‌ها: مقدار ثابت: اجزای زندگی الکترونیک
متغیر ملاک: ارائه خدمات

نتایج جدول تجزیه و تحلیل واریانس در بالا، نشان می‌دهد که از بین چهار متغیر (که در مرحله همبستگی، رابطه معناداری با متغیر ملاک داشتند) که وارد مدل شدند یک مدل توانست که به صورت معناداری ارائه خدمات را پیش‌بینی کند. اجزای زندگی الکترونیک وارد مدل شده و این مدل از نظر آماری معنادار به دست آمده است ($F=9.11, P<0.01$). در ادامه، به بررسی ضرایب رگرسیون بر متغیر ملاک و پس از آن به بررسی اثر پیش‌بینی‌کنندگی می‌پردازیم.

جدول ۱۴: جدول ضرایب

همبستگی‌ها	سطح معناداری	T	ضرایب غیر		Model			
			استاندارد	استاندارد				
Part Partial	Zero-order		Beta	Std. Error	B			
	۰/۰۰۰	۱۳/۴۴۲		۰/۳۶۹	۴/۹۵۹ (Constant)			
۰/۳۱۸	۰/۳۱۸	۰/۳۱۸	۰/۰۰۳	۳/۰۱۸	۰/۳۱۸	۰/۰۵۷	۰/۱۷۱	۱ اجزای زندگی الکترونیک

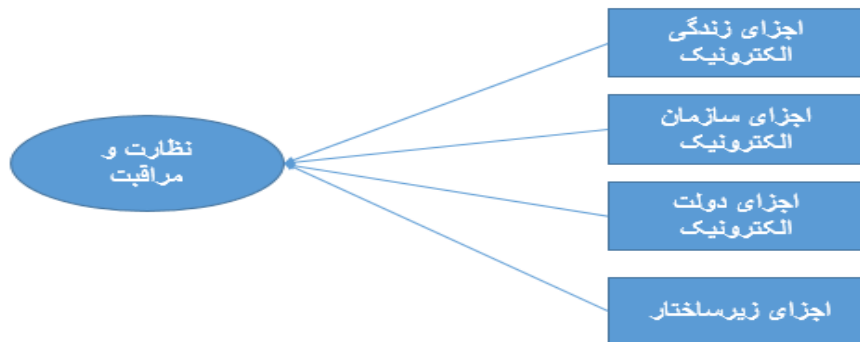
بر اساس نتایج جدول بالا مشخص است که میزان ضریب غیر استاندارد برای اجزای زندگی الکترونیک برابر با ۰/۱۷ است؛ بر این اساس، اگر متغیر اجزای زندگی الکترونیک را a در نظر بگیریم، معادله زیر را می‌توان برای پیش‌بینی ارائه خدمات تدوین کرد.

$$\hat{y} = 4.95 + 0.17a$$

جدول ۱۵: جدول خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	R تعدیل‌شده	خطای استاندارد برآورد
۱	.318 ^a	.11	.098	.90384

همچنین، بر اساس نتایج مشخص است که مدل طراحی شده توانسته است که در حدود 10٪ از تغییرات ارائه خدمات را پیش‌بینی کند.

نمودار ۵: اجزای سازمان الکترونیک بر نظارت و مراقبت

جدول ۱۶: تجزیه و تحلیل واریانس

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
.00 ^b	۲۱/۱۳۶	۱۴/۷۸۱	۱	۱۴/۷۸۱	رگرسیون
		۰/۶۹۹	۸۱	۵۶/۶۴۵	۱ باقی مانده
			۸۲	۷۱/۴۲۷	کل

پیش‌بین‌ها: مقدار ثابت، اجزای سازمان الکترونیک

متغیر ملاک: نظارت و مراقبت

نتایج جدول تجزیه و تحلیل واریانس در بالا، نشان می‌دهد که از بین چهار متغیر (که در مرحله همبستگی، رابطه معناداری با متغیر ملاک داشتند) که وارد مدل شدند یک مدل توانست که به صورت معناداری نظارت و مراقبت را پیش‌بینی کند. اجزای سازمان الکترونیک وارد مدل شده و این مدل از نظر آماری معنادار به دست آمده است ($F=21.136, P<0.01$). در ادامه، به بررسی ضرایب رگرسیون بر متغیر ملاک و پس از آن به بررسی اثر پیش‌بینی‌کنندگی می‌پردازیم.

جدول ۱۷: جدول ضرایب

همبستگی‌ها	سطح معناداری	T	ضرایب غیر		Model			
			استاندارد	استاندارد				
Part Partial	Zero-order		Beta	Std. Error	B			
	۰/۰۰۰	۱۶/۶۲۳		۰/۲۶۶	۴/۴۲۸	(Constant)		
۰/۴۵۵	۰/۴۵۵	۰/۴۵۵	۰/۰۰۰	۴/۵۹۷	۰/۴۵۵	۰/۰۰۶	۰/۰۲۹	1 اجزای سازمان الکترونیک

بر اساس نتایج جدول بالا مشخص است که میزان ضریب غیر استاندارد برای اجزای سازمان الکترونیک برابر با ۰/۰۲۹ است؛ بر این اساس، اگر متغیر اجزای سازمان الکترونیک را a در نظر بگیریم، معادله زیر را می‌توان برای پیش‌بینی نظارت و مراقبت تدوین کرد.

$$\hat{y} = 4.428 + 0.02a$$

جدول ۱۸: جدول خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	مجدور R تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۴۵۵ ^a	۰/۲۰۷	۰/۱۹۷	۰/۸۳۶۲۶

همچنین، بر اساس نتایج مشخص است که مدل طراحی شده توانسته است که در حدود 20٪ از تغییرات نظارت و مراقبت را پیش‌بینی کند.

بر اساس نتایج به دست آمده بر مبنای جدول زیر مشخص است که مدل طراحی شده برای پیش‌بینی نظارت و مراقبت توانسته است که در حدود 20٪ از تغییرات نظارت و مراقبت را پیش‌بینی کند؛ بنابراین نظارت و مراقبت بیشترین تأثیر را از شهر الکترونیک پذیرفته است.

جدول ۱۹: جدول خلاصه مدل

مدل	R	R مجذور	مجدور R تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۴۵۵ ^a	۰/۲۰۷	۰/۱۹۷	۰/۸۳۶۲۶

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه، در جهانی زندگی می‌کنیم که شهروندان به واسطه فرایند جهانی‌شدن، توسعه و بسط کالبدی کلان‌شهرها دچار عوارض جسمی روحی بعضاً ناگواری شده‌اند و مدیران

کلان‌شهرها بدون توجه به مزایا و معایب این فرایند پرشتاب قادر به تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی جهت رشد شهر نخواهند بود؛ کلان‌شهرهایی که در آن شهروندان می‌بایست به صورت روزانه جهت برطرف کردن نیازهای خویش به سازمان‌ها ادارات و مراکز خدماتی مراجعه کنند که این امر مستلزم صرف وقت هزینه و از همه مهم‌تر، تردد زیاد در شهر است و تبدیل به یکی از عوامل آلوده‌کننده شهر شده است؛ اما مدیران شهری می‌توانند با به‌کارگیری فن‌آوری‌های نوین، به‌ویژه IT & ICT امکان دسترسی آسان و سریع شهروندان را به مراکز اداری خدماتی بدون نیاز به حضور فیزیکی آنان فراهم آورده و شالوده شهر سالم را پی‌ریزی کنند؛ بنابراین ایجاد شهر الکترونیک و قدم گذاشتن در مرحله فناوری اطلاعات امری انکارناپذیر است. شهر الکترونیک زمینه دسترسی الکترونیکی شهروندان به شهرداری، ادارات دولتی، بنگاه‌های اقتصادی، پلیس الکترونیک و کلیه خدمات شهری به صورت تمام‌وقت را فراهم می‌کند.

امنیت از دیرباز از مهم‌ترین دغدغه انسان‌ها و به‌عنوان اساسی‌ترین رکن زندگی پس از آب و غذا مطرح بوده است، به طوری که در نبود آن امکان رشد و شکوفایی شدیداً محدود خواهد شد. در حال حاضر، شاهد رشد شتابان گونه جمعیت در جوامع شهری هستیم؛ یکی از مسائلی که در پی این مسئله ذهن مسئولین حوزه انتظام را به خود مشغول داشته مسئله تأمین امنیت و پیشگیری از جرم است. در همین راستا و با عنایت به گفته‌های پیشین، با توجه به روند الکترونیکی شدن دنیا و با عنایت به اینکه هم‌زمان با این رشد، جرائم نیز شکل پیچیده به خود گرفته و جرائم الکترونیک خود به بحث جدید تبدیل شده است، بنابراین به نظر می‌رسد نقش پلیس در پیشگیری، به‌واسطه ابزار و راهکارهای الکترونیک، منطقی به نظر برسد. پلیس به‌عنوان متولی امر پیشگیری از جرم می‌تواند با استفاده از ایده‌های نو در شهر الکترونیک و دولت الکترونیک نقشی بسیار مهم را در کنترل جرائم ایفا کند. پلیس الکترونیک از دو جنبه می‌تواند در پیشگیری از جرم نقش داشته باشد:

۱- جنبه عام: با الکترونیک شدن خدمات پلیس مانند خدمات راهنمایی و رانندگی، صدور گواهی‌نامه-گذرنامه و...

۲- جنبه خاص: پلیس به‌عنوان مهم‌ترین سازمان متولی امر پیشگیری از جرم باید برای دستیابی به این هدف از جدیدترین فناوری‌های روز بهره‌مند شود؛ زیرا

جرائم نیز از طریق فناوری‌های جدید صورت می‌پذیرد. پلیس می‌تواند با ابزارهای فناوری ارتباطات، مرکز مدیریت کنترل جرم را در کشور تأسیس کند. تشکیل یک مرکز هوشمند مبتنی بر ابزارهای فناوری اطلاعات باعث دستیابی سریع پلیس به داده‌های جنایی و افزایش قدرت پلیس در رویارویی با جرائم می‌شود.

لزوم به‌کارگیری فناوری اطلاعات و بسترسازی برای اداره الکترونیکی شهرهای کشورمان و استفاده از این دانش برای ساماندهی امور شهری، با توجه به حجم بالای کاری مدیریت شهری و در رأس آن شهرداری، بر کسی پوشیده نیست؛ بنابراین لزوم استفاده از روش‌های نوین، مانند شهرداری الکترونیک که موهبی چون کاهش زمان اتلاف شهروندان در ترافیک، عرضه بهتر خدمات، توزیع عادلانه‌تر امکانات، کاهش آلودگی محیط‌زیست، افزایش اشتغال و بهبود مدیریت پایدار شهری را در پی دارد، می‌تواند انقلابی در زمینه مدیریت شهری به وجود آورد. بر همین اساس، در مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی به بررسی وضعیت موجود شهرداری الکترونیک در کلان‌شهر قم پرداختند. نتایج نشان داد که در کنار برخی حرکت‌های بسیار مثبتی که در زمینه شهرداری الکترونیک در این کلان‌شهر انجام شده است، همچنان برخی از مشکلات نیز مانند ضعف بهره‌مندی از افراد متخصص جوان و آشنا به مسائل روز الکترونیکی، ضعف آموزش کارکنان در زمینه آشنایی با سیستم‌های الکترونیکی و روزآمد، در برخی از مواقع عدم وجود مشتری مداری (ارباب‌رجوع) و ... وجود دارد که با پژوهش‌های زیاری، مهدی و مدیان (۱۳۹۲) همسویی دارد. شرایط اجتماعی و فرهنگی موجود جامعه، وضعیت - نیروی انسانی - نظام آموزشی موجود کشور، وضعیت - مدیریت مدارس و - تجهیزات الکترونیکی موجود در مدارس در حد مطلوب برای تربیت شهروند الکترونیک نمی‌باشند. از این‌رو، لازم است تمهیدات لازم برای بهبود این شرایط عمل آید که با نتایج میرزایی و میرشکاری (۱۳۹۴) همسویی دارد. کشوری (۱۳۹۴) در پژوهش خود با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی وضعیت موجود تهران را به لحاظ تنش‌های مرتبط بر آن تشریح می‌کند. نتایج تحقیق در ارتباط با استقرار شهر الکترونیک نشان می‌دهد که احتمالاً می‌توان به‌واسطه سازوکارهای مربوطه بخش مهمی از تنش‌ها را کاهش داده و شهر را برای شهروندان به‌سوی زندگی سالم جهت‌دهی کرد که با پژوهش حاضر همسویی دارد.

پلیس اطلاعات محور متکی بر داده‌های مقطعی است که از طیف وسیعی از منابع به‌منظور ایجاد محصولات اطلاعاتی جمع‌آوری می‌شود و می‌تواند بر تصمیم‌گیرندگان و درنهایت، محیط جنایی تأثیرگذار باشد. یکپارچه‌سازی سازمان‌های مجری قانون برای ارتقاء رویکرد اطلاعات محوری در پلیس می‌تواند موجب افزایش ظرفیت جمع‌آوری داده‌ها و تسهیل استفاده از بخش خصوصی به‌عنوان بازوی کمکی سازمان‌های پلیس شود و بدین‌وسیله فرهنگ آمادگی شهروندان برای پیشگیری از جرم مهیا شود. از نتایج پژوهش حاضر نیز این‌طور حاصل شد که فراهم‌سازی سازمان الکترونیک بر مبنای راهکارهایی همچون انجام معاملات از طریق اینترنت، خدمات پشتیبانی الکترونیک، خدمات اطلاع‌رسانی حرفه‌ای، رقابت در عرصه صنایع نرم‌افزاری، رقابت در عرصه خدمات اطلاع‌رسانی، قیمت‌های قابل‌رقابت در بازار ارتباطات، قیمت اتصال به شبکه‌ها با توجه به رقابت در بازار و سایر شاخص‌ها از جمله عواملی هستند که نقش کلیدی در کاهش پیشگیری از جرم را بازی می‌کنند. به عبارتی، وقتی ابعاد و زیربنای سازمانی شهر الکترونیک فراهم شد، از آن‌پس، برخلاف معمول، سامانه شکایات به پلیس که به‌صورت تلفنی است و اغلب به نام مرکز فوریت‌های پلیسی معروف است و شاک، اطرافیان یا مطلعین، وقوع یا احتمال وقوع جرمی را به پلیس گزارش داده یا تقاضای استمداد از مأمورین پلیس می‌کنند؛ اما در یک شهر الکترونیک که امنیت و پیشگیری از جرم لازمه ایجاد فضای امن برای فعالیت‌های شهروندان آن شهر است باید تدابیری اندیشیده شود که فعالیت‌های جنایی به سریع‌ترین شکل ممکن گزارش و پیگیری شوند. این سامانه هوشمند و الکترونیک از دو جنبه حائز اهمیت است: اول، تسریع گزارش‌های جرائم به پلیس از ناحیه شاک و دوم، افزایش گزارش‌های مردمی به پلیس. مورد اخیر، به معنای ترویج فرهنگ خبرچینی نیست؛ بلکه از آن‌رو که عموماً مردم به دلیل ترس از تلافی مجرم به شیوه‌های حضوری، تلفنی یا سایر شیوه‌ها که هویت آن‌ها روشن می‌شود، جرم یا احتمال وقوع آن را به پلیس گزارش نمی‌دهند، سامانه الکترونیک می‌تواند به‌صورت آنلاین گزارش‌های مردمی از فعالیت‌های جنایی و یا انحرافات را به پلیس اطلاع دهد که درنهایت، به افزایش قدرت پلیس در کشف و کنترل جرائم منجر می‌شود.

پیشنهاد‌های کاربردی بر مبنای یافته‌های تحقیق به‌صورت زیر است:

- **زندگی الکترونیک:** یافته‌های تحقیق حاکی از آن بودند که اجزای زندگی الکترونیک توانستند به‌صورت معناداری ارائه خدمات پیشگیری از جرم را پیش‌بینی کنند. بر این اساس، می‌توان از اجزای زندگی الکترونیک در راستای ارتقای ارائه خدمات به‌منظور پیشگیری از جرم استفاده کرد. می‌توان از طریق ارتقای سطح دسترسی از طریق تلفن همراه به اینترنت، میزان آموزش‌هایی که از طریق ابزار الکترونیکی صورت می‌پذیرد، درصد دسترسی زنان خانه‌دار به اینترنت به برنامه‌ریزی در زمینه بهداشت روان و سلامت جنسی در افراد اقدام کرد؛ از طریق افزایش درصد معاملات تجاری الکترونیکی، میزان استفاده از کارت‌های اعتباری، میزان توسعه و گسترش بانکداری الکترونیکی، نقل و انتقال وجوه مالی برای توسعه فرهنگ جلب مشارکت مردم برای سرمایه‌گذاری استفاده کرد.
- **زندگی الکترونیک:** پیشنهاد می‌شود با اهتمام به عوامی نظیر بالا بردن سطح آموزش‌ها در مدارس، پیش‌بینی تمهیدات مناسب در خصوص کسب‌وکارهای الکترونیک به ارتقای جایگاه زندگی الکترونیک شهروندان پرداخته شود که به دنبال آن، در بلندمدت منجر به پیشگیری و کاهش جرائم می‌شود.
- **سازمان الکترونیک:** یافته‌های تحقیق حاکی از آن بودند که اجزای سازمان الکترونیک می‌تواند به‌صورت معناداری تدابیر و اقدامات پیشگیری از جرم را پیش‌بینی کنند. از این‌رو، به نظر می‌رسد در راستای تدابیر و اقدامات پیشگیری از جرم می‌توان به راهکارهایی از جمله انجام تعاملات از طریق اینترنت، خدمات پشتیبانی الکترونیک، خدمات اطلاع‌رسانی حرفه‌ای، سرمایه‌گذاری روی تجهیزات ICT، سرمایه‌گذاری روی آموزش مهارت‌های مرتبط با ICT و پشتیبانی و تدارک ملزومات سازمان و مشتریان در راستای پیشگیری از جرم اقدام کرد. البته، نباید از این نکته غافل شد که گسترش الکترونیکی شدن کارها، خود زمینه و بستر جرائم سایبری را فراهم می‌سازد که البته، با فراهم‌سازی سیاست‌ها و تمهیدات لازم نه تنها می‌توان در راستای پیشگیری از این جرائم اقدام کرد، بلکه می‌توان در راستای

کاهش و پیشگیری از جرائمی که به‌طور معمول و بدون حضور دنیای الکترونیک که بحث آن مفصل (در فرصت‌های پیشین مطرح شد) اقدام کرد.

- **سازمان الکترونیک:** یافته‌های تحقیق حاکی از آن بودند که اجزای سازمان الکترونیک توانستند به‌صورت معناداری نظارت و مراقبت پیشگیری از جرم را پیش‌بینی کنند. بر اساس این یافته، می‌توان از طریق ارتباط صحیح با مشتریان با استفاده از فناوری اطلاعات، ثبت و پیگیری اقلام درون سازمان به‌صورت یکپارچه با استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات، پشتیبانی و تدارک اقلام و کالاهای موردنیاز سازمان و مشتریان از طریق اینترنت و ... در راستای نظام‌مندسازی فرایندهای الکترونیک اقدام کرده و در این راستا زمینه انجام تحقیقات علمی برای ریشه‌یابی علت‌های جرائم، پیشگیری از جرم از طریق طراحی‌های دقیق، بالا بردن خطر ارتکاب برای بزهکاران بالقوه از طریق اقداماتی مانند کنترل دسترسی و نظارت، نظارت بر ورود و خروج‌ها، بررسی‌های رسمی کارکنان و ... در راستای پیشگیری از جرم اقدام کرد.

- **دولت الکترونیک:** با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود، با ارائه خدمات الکترونیکی از قبیل برنامه‌ریزی‌های مناسب در خصوص چگونگی مراودات اجتماعی و توسعه فرهنگ بهره‌گیری از خدمات الکترونیک و تأکید بر امنیت خدمات، دولت زمینه پیشگیری از جرائم را فراهم کند.

- **زیرساخت الکترونیک:** یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که دولت با افزایش دسترسی خانوار به اینترنت، فرهنگ‌سازی مناسب و آموزش متناسب با سطوح مختلف جامعه در جهت فراگیر کردن بهره‌گیری از فناوری‌ها و دستاوردهای حاصل از آن زمینه شکل‌گیری شهر الکترونیک را در راستای مراقبت و نظارت و آگاهی بخشی در سطح جامعه را فراهم آورد.

- **نیروی انتظامی با ارتقا شاخص‌های الکترونیک و تدوین سامانه‌های الکترونیکی** ارتباط با مردم در راستای کاهش جرائم از طریق: ۱- اعلام و همکاری مردم عام، ۲- آموزش‌های الکترونیکی انواع جرائم و آسیب‌های آن، ۳- تحت نظر گرفتن مجرمان

سابقه‌دار و فرهنگ‌سازی آن‌ها از طریق دنیای الکترونیک و مجازی و ... در کاهش جرائم گام بردارد.

پیشنهادها

در راستای ارتقا نظم و امنیت در کشور، پیشنهادهای آتی برای پژوهشگران ارائه می‌شود:

۱- تحقیق انجام‌شده با استفاده از روش‌های کمی صورت گرفته است، پیشنهاد می‌شود محققین با استفاده از تکنیک‌های کیفی و ترکیبی به بررسی ارتباط این دو متغیر بر روی یکدیگر بپردازند.

۲- با توجه به اینکه این تحقیق به صورت کلی به بررسی ارتباط شهر الکترونیک با پیشگیری از جرم می‌پردازد، پیشنهاد می‌شود ارتباط بین شهر الکترونیک با پیشگیری از جرم خاص (سرقت و...) صورت گیرد.

۳- پیشنهاد می‌شود روندهای تحولی در شهر الکترونیک به صورت مطالعه آینده‌نگر بررسی شود.

۴- پیشنهاد می‌شود که در آینده به بررسی رابطه بین شهر الکترونیک با پیشگیری وضعی از جرم پرداخته شود.

۵- همچنین توصیه می‌گردد محققین در آینده به بررسی رابطه شهر الکترونیک با پیشگیری از جرائم خاص (سرقت، زورگیری، کیف‌قاپی و ...) بپردازند.

قدردانی

از تمامی متخصصین و اندیشمندی که در این پژوهش ما را یاری کردند، از جمله ریاست محترم وقت شهرداری تهران جناب دکتر قالیباف، ریاست محترم دانشگاه علوم انتظامی امین و سایر بزرگواران کمال تقدیر و تشکر را داریم.

منابع

- پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال چهاردهم، شماره اول (پیاپی پنجاه و سوم)، بهار ۱۴۰۰ -
- امین‌صارمی، نوذر (۱۳۸۸). «نقش پیش‌بینی در پیشگیری انتظامی از جرم». مجموعه مقالات نخستین همایش ملی پیشگیری از جرم، تهران: معاونت آموزش نیروی انتظامی.
 - پوراحمد، احمد؛ محمدپور، صابر؛ بوچانی، محمدحسین (۱۳۸۹). «بررسی مفهوم مشارکت شهروندان در امور شهر الکترونیکی». جغرافیای انسانی، سال دوم، شماره چهارم، صص ۱۱۷-۱۰۶، بازیابی از:
<https://www.magiran.com/paper/874923>
 - جلالی، علی‌اکبر (۱۳۸۲). «شهر الکترونیک». تهران: انتشارات علم و صنعت ایران.
 - داودی دهاقانی، ابراهیم (۱۳۹۸). «موانع اساسی تحقق پیشگیری از جرائم سایبر». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال دوازدهم، شماره چهل‌وششم، صص ۵۳-۸۲، بازیابی از:
http://www.osra.jrl.police.ir/article_91839.html
 - داوودی ابراهیم؛ هندبانی، عبدالله؛ احمدی‌مقدم، اسماعیل؛ محمدی‌مقدم، یوسف؛ دعاگویان داود (۱۳۹۷). «شناسایی مؤلفه‌های جمع‌آوری اطلاعات در پیشگیری انتظامی از جرم». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم شماره اول، بازیابی از:
http://osra.jrl.police.ir/article_18725.html
 - زیاری، کرامت‌الله؛ مهدی، علی؛ مهدیان بهمن‌میری، معصومه (۱۳۹۲). «مدیریت شهری الکترونیک؛ گامی نوین در تحقق پایداری شهری بررسی وضعیت شهرداری الکترونیکی در کلان‌شهرها (مطالعه موردی شهر قم)». فصلنامه علمی- پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، دوره اول، شماره سوم، بازیابی از:
<https://www.sid.ir/Fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=226696>
 - زین‌الدینی، محمدرضا (۱۳۸۹). «ارائه چهارچوبی برای معماری سازمانی شهر الکترونیک». (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه پیام نور، دانشکده فنی مهندسی، گروه مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات.
 - ستوده، هدایت‌الله (۱۳۸۵). «آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات)». تهران: نشر آوای نور.
 - سیفی، لیلی، آیتی، محسن (۱۳۹۸). «ادراک جوانان شهر بیرجند از ارتکاب جرم در شبکه‌های اجتماعی موبایلی». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال دوازدهم، شماره چهل‌وششم، صص ۱۱۱-۱۳۶، بازیابی از:
http://journals.police.ir/article_91850.html

- عطایی فر، امیر؛ عطائی فر، وحید؛ محمدی، شراره (۱۳۹۳). «بررسی شهر الکترونیک در توسعه پایدار شهری». دوماهنامه شهر نگار، شماره هفتاد و هفتادویکم، صص ۵۱-۴۱، بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/1472247>
- کشوری، حسین (۱۳۹۴). «نقش شهر الکترونیک در توسعه زندگی سالم (مورد مطالعه شهر تهران)». اولین کنفرانس ملی جغرافیا و برنامه‌ریزی، معماری و شهرسازی نوین. بازیابی از: <https://civilica.com/doc/466328/certificate/print/>
- کلدی، علیرضا (۱۳۸۱). «انحراف، جرم و پیشگیری». مجله رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره سوم، صص ۷۲-۵۱. بازیابی از: http://refahj.uswr.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-817-237&sid=1&slc_lang=fa
- گل محمدی خامنه، علی (۱۳۹۳). «مدیریت پیشگیری از جرائم». تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.
- محمدتسل، غلامرضا (۱۳۸۷). «پلیس و پیشگیری از جرم». مجموعه مقالات، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، تهران.
- معظمی، شهلا (۱۳۸۶). «پیشگیری جرم‌شناختی». مجله تحلیلی و آموزشی مجد، سال اول، شماره اول، بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=99063>
- میرزایی، محمد؛ میرشکاری، وحید (۱۳۹۴). «بررسی شرایط و زیرساخت‌های موجود در مدارس متوسط شهر تهران در راستای تربیت مدرس». اولین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران. بازیابی از: <https://civilica.com/doc/430130/>
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین؛ هاشم‌بیگی، مجید (۱۳۹۰). «دانشنامه جرم‌شناسی» (چاپ دوم)، تهران: انتشارات گنج دانش.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۳). «مباحثی در علوم جنایی؛ تقریرات درس جرم‌شناسی مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد». مجموعه دوجلدی به کوشش شهرام ابراهیمی.
- نوروزی، بهرام؛ بارانی، محمد؛ سرشکیان، سید محمدحسین (۱۳۹۲). «پیشگیری از جرم (از نظریه تا عمل با تأکید بر نقش پلیس)». تهران: انتشارات معاونت تربیت و آموزش نیروی انتظامی.
- نوروزی، میثم (۱۳۸۸). «اثرات پیاده‌سازی شهر الکترونیک بر مدیریت شهری با تأکید بر وظایف برنامه‌ریزی». (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، دانشگاه علامه طباطبائی

- وروایی، اکبر؛ ذوالفقاری، حسین؛ عبادی‌نژاد، سید علی؛ رفیعی‌کیا، هادی (۱۳۹۸). «طراحی الگوی مدیریت پیشگیری انتظامی از تکرار جرائم (مورد مطالعه: جرم سرقت مسلحانه)». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال دوازدهم، شماره اول، صص ۱۵۰-۱۱۷، بازیابی از:
http://osra.jrl.police.ir/article_20113.html
- وطن‌خواه، حمید؛ ذوالفقاری، حسین؛ کارگر، بهمن؛ کلانتری، محسن (۱۳۹۸). «بررسی اقدامات درون‌سازمانی نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED)». پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال دوازدهم، شماره چهل و پنجم، صص ۱۵۱-۱۸۱، بازیابی از:
http://www.osra.jrl.police.ir/article_20149.html
- Asgharizadeh. E. et al. (2008). The identification of the electronic city application obstacles in Iran. WorldAcademy of science, Engineering and Technology. (41):294:299.
- Ameli, S.R. (2003). Glocal Space: Power and Powerlessness of Cultures.
- Crowe .T (2000). Crime Prevention Through Environmental Design: Applications of Architectural Design and Space Management Concepts . Butterworth .Heinemann .Oxford
- Chen, H., (2002). "Digital Government: technologies and practices," Decision Support System, 34/3.
- Hughes, G, (2001). Crime Prevention, in Mclaughlin, E and Munice.J (Eds), The Sage Dictionary of Criminology, Sage Publication Ltd.
- Howard. M. (2001). E-government across the globe: How will "e" change government? Government Financereview. 17(4). Available from: www.gfoa.downloads/eGovGFRAug01.pdf.
- Shaftoe, Henry (2002). Social Crime Prevention - Interventions to Reduce the Motivation to Offend; Synopsis of Presentation at Tallinn City Council, University of the West of England, Bristol, UK. Obtained from: www.uwe.ac.uk

Archive of SID